FACS-JO
FINE-APPLIED ARTS AND CULTURAL SCIENCE JOURNAL

กลยุทธ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ในจิตวิญญาณแห่งยุคสมัยอนุสัญญาสามัคคีต้าเหยาซาน

Research on the design strategy of cultural and creative products in the spirit of the times of Dayaoshan Solidarity Convention

Zhang Jing[1]

บทคัดย่อ

อนุสัญญาสามัคคีต้าเหยาซาน (Dayaoshan Solidarity Convention) เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์สำคัญของงานด้านชาติพันธุ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนยุคใหม่ ซึ่งสะท้อนจิตวิญญาณแห่งยุคสมัยในมิติของความสามัคคีทางชาติพันธุ์ ความเสมอภาค การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรึกษาหารือเชิงประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน อย่างไรก็ตาม ในบริบทของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ร่วมสมัย การถ่ายทอดคุณค่าทางจิตวิญญาณของอนุสัญญาดังกล่าวยังประสบปัญหาการใช้สัญลักษณ์แบบผิวเผิน การเล่าเรื่องที่ขาดมิติร่วมสมัย และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ที่จำกัด งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ถอดรหัสแก่นสารทางวัฒนธรรมของอนุสัญญาสามัคคีต้าเหยาซานในมิติของจิตวิญญาณ พฤติกรรม และองค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์ (2) พัฒนากรอบกลยุทธ์การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์บนฐานแนวคิดยีนทางวัฒนธรรม และ (3) ตรวจสอบศักยภาพของการแปลงคุณค่าทางวัฒนธรรมสู่การสื่อสารร่วมสมัยผ่านการออกแบบเชิงระบบ งานวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน โดยบูรณาการการศึกษาวรรณกรรม การวิเคราะห์เชิงสัญศาสตร์ การวิจัยภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองออกแบบเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยนำเสนอกรอบกลยุทธ์การออกแบบสี่มิติ ได้แก่ การแปลเชิงสัญลักษณ์ การสร้างเรื่องเล่า นวัตกรรมประสบการณ์ และการขยายคุณค่า ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความทรงจำทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลและการประยุกต์ใช้ในหลายบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบดังกล่าวช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนของสัญลักษณ์และการเล่าเรื่องแบบราบเรียบ พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ใช้ในฐานะผู้ร่วมสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม งานวิจัยนี้มีคุณูปการเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ โดยเสนอระเบียบวิธีในการแปลงจิตวิญญาณชาติพันธุ์ให้เป็นทรัพยากรการออกแบบร่วมสมัยอย่างเป็นระบบ และสามารถประยุกต์ใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ในบริบทชาติพันธุ์ วัฒนธรรมพื้นบ้าน และมรดกทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: อนุสัญญาสามัคคีต้าเหยาซาน, จิตวิญญาณแห่งยุคสมัย, การถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรม, การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์

Abstract

The Dayaoshan Solidarity Convention is a significant historical document in the field of ethnic governance in the early period of the People's Republic of China. It embodies the spirit of its time through principles of ethnic unity, equality, mutual assistance, democratic consultation, and harmonious coexistence. However, within the context of the contemporary cultural and creative industries, the transmission of these spiritual values has faced persistent challenges, including superficial symbolization, flattened narrative structures, and limited user participation. This study aims to (1) decode the cultural essence of the Dayaoshan Solidarity Convention across spiritual, behavioral, and symbolic dimensions; (2) develop a strategic framework for the design of cultural and creative products grounded in the concept of cultural genes; and (3) examine the potential for transforming cultural values into contemporary communication through a system-oriented design approach. A mixed-methods research methodology is employed, integrating literature review, semiotic analysis, field investigation, expert interviews, and practice-

[1] Lecturer of Guangxi Science & Technology Normal University, China

based design experimentation. The findings propose a four- dimensional design strategy framework consisting of symbolic translation, narrative construction, experiential innovation, and value extension. This framework effectively connects local cultural memory with digital technology and multi- scenario applications, mitigating issues of symbolic redundancy and flat storytelling while enhancing community and user participation as co- creators of cultural value. This research contributes both theoretically and practically by offering a systematic methodological approach for transforming ethnic spirit into contemporary design resources. The framework may serve as a reference model for the sustainable development of cultural and creative products in ethnic, folk, and broader cultural heritage contexts.

Keywords: Dayaoshan Solidarity Convention; Spirit of the Times; Cultural Gene Decoding; Cultural and Creative Product Design

บทนำ

อนุสัญญา “เอกภาพแห่งภูเขาต้าเหยา” ลงนามเมื่อ พ.ศ. 2494 ภายใต้ประเพณี “ซื่อไป่” ซึ่งเป็นกลไกสังคมพื้นบ้านที่ยืนยันความเท่าเทียมกันของผู้คนต่างชาติพันธุ์ผ่านการปรึกษาหารือร่วมกัน กรอบร่วมคิดเช่นนี้มิใช่เพียงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ หากยังเป็น “ทุนทางสัญลักษณ์” ที่สั่งสมประสบการณ์ พิธีกรรม การจัดสรรทรัพยากร และจริยธรรมความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนกลายเป็นภูมิปัญญาเชิงระบบของชุมชนภูเขา ซึ่งเมื่อมองจากปัจจุบันที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสร้างสรรค์เติบโตอย่างรวดเร็ว คำถามสำคัญจึงมิใช่เพียง “จะอนุรักษ์เรื่องเล่านี้อย่างไร” แต่คือ “จะแปลงแก่นจิตวิญญาณให้กลับมามีชีวิตในรูปแบบผลิตภัณฑ์และประสบการณ์ร่วมสมัยอย่างมีความหมาย ยั่งยืน และตรวจสอบได้” กล่าวอีกนัยหนึ่ง เราจำเป็นต้องเคลื่อนจากการ “เล่าอดีต” ไปสู่การ “ออกแบบอนาคต” โดยมีอดีตเป็นทรัพยากรหล่อเลี้ยง

อย่างไรก็ดี ภูมิทัศน์ของสินค้าวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่พบโดยทั่วไปยังติดอยู่กับความติดขัดสามประการ คือ การซ้อนสัญลักษณ์จนเกินงาม การเล่าเรื่องแบบแบนราบ และประสบการณ์ทางเดียว ปัญหาแรกทำให้สัญลักษณ์ชาติพันธุ์เสื่อมความหมาย กลายเป็นเพียงลวดลายที่ตัดแปะบนวัตถุ ผลิตซ้ำโดยไม่มีกระบวนการตีความร่วมสมัย ปัญหาที่สองทำให้เรื่องเล่าถูกย่นย่อเหลือแต่วีรกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญ แต่ขาดความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของผู้ใช้สมัยใหม่ ปัญหาที่สามทำให้ผู้คนถูกลดบทบาทเหลือเพียงผู้ชมและผู้ซื้อ ไม่ได้มีพื้นที่ในการร่วมสร้างความหมายหรือร่วมเป็นเจ้าของมรดก เมื่อผสานสามปัญหาเข้าด้วยกัน ผลลัพธ์คือสินค้าที่ “ดูเหมือน” วัฒนธรรมแต่ “ไม่ทำงาน” กับวัฒนธรรม ไม่ก่อเกิดพลังทางสังคม เศรษฐกิจ และอัตลักษณ์ในระยะยาว

ช่องว่างเชิงหลักฐานจึงเด่นชัดในสี่จุด หนึ่ง ยังขาดกรอบวิธีวิจัยที่ผสานระหว่างการถอดรหัสความหมายเชิงวัฒนธรรมกับการแปลงเป็น “ภาษาการออกแบบ” อย่างเป็นระบบ ทำให้การออกแบบจำนวนมากตั้งอยู่บนสัญชาตญาณ มากกว่าพิสูจน์ทางหลักฐาน สอง ยังขาดกลไก “ร่วมสร้างเนื้อหา” ที่ยึดผู้ใช้ ชุมชน และผู้สืบทอดภูมิปัญญาเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ทำให้วงจรการออกแบบยังคงเป็นการสื่อสารทางเดียว สาม ยังขาดตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ ทั้งด้านการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม และความยินยอมพร้อมใจของชุมชนต่อการใช้สัญลักษณ์ร่วมสมัย สี่ ยังไม่มีมาตรฐานธรรมาภิบาลสำหรับข้อมูลดิจิทัลและสิทธิในทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ที่รองรับการนำเทคโนโลยีใหม่ เช่น สื่อดิจิทัล สมจริงผสม หรือการสร้างสรรค์ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ เข้ามาใช้โดยไม่บิดเบือนแก่นจิตวิญญาณของอนุสัญญา

เพื่อตอบโจทย์ดังกล่าว งานวิจัยนี้ตั้งหลักจาก “การรื้อถอนและถอดรหัสแก่นจิตวิญญาณ” ของอนุสัญญา โดยมองว่าจิตวิญญาณมิใช่คำประกาศเชิงนามธรรม หากเป็นชุดความหมายที่แผ่ระดับ ไล่จากชั้นความคิดเชิงคุณค่า ชั้นพิธีกรรมและพฤติกรรม ไปจนถึงชั้นองค์ประกอบภาพและวัสดุรูปธรรม แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิด “ยีนทางวัฒนธรรม” ที่มองว่าความหมายและรูปแบบสามารถสืบทอด ดัดแปลง และกลายพันธุ์ตามสภาพสังคมและเทคโนโลยี เมื่อถอดรหัสได้อย่างเป็นระบบ เราจึงสามารถ “เข้ารหัสใหม่” ให้เหมาะกับภาษาการออกแบบร่วมสมัย โดยไม่ตัดขาดจากรากดั้งเดิม

จุดยืนเชิงทฤษฎีอีกมุมหนึ่งที่งานนี้นำมาเป็นรากฐานคือ “วัฒนธรรมผู้มีส่วนร่วม” ของเจนกินส์ ซึ่งเสนอว่าสังคมร่วมสมัยมีเงื่อนไขให้ผู้คนจำนวนมากสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต แบ่งปัน และไกล่เกลี่ยความหมายได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำลง มีการชี้แนะไม่เป็นทางการ และเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของตนมีคุณแก่ส่วนรวม เมื่อนำแนวคิดนี้มาประกบกับอนุสัญญาเอกภาพ

แห่งภูเขาต้าเหยา เราจะเห็นความสอดคล้องอย่างลึกซึ้ง: อนุสัญญาเกิดจากการปรึกษาหารือของผู้แทนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการทดลองประชาธิปไตยระดับรากหญ้า ขณะที่วัฒนธรรมผู้มีส่วนร่วมเป็นโครงสร้างทางสังคมของยุคดิจิทัลที่เปิดพื้นที่ให้พลเมืองเป็นผู้สร้างสรรค์ ไม่ใช่เพียงผู้บริโภค ฉะนั้น การออกแบบผลิตภัณฑ์และประสบการณ์ในงานนี้จึงต้องวาง “การร่วมสร้าง” เป็นกลไกหลัก มิใช่กิจกรรมตกแต่งภายหลัง ต้องให้ผู้ใช้และชุมชนสามารถตีความ ปรับแต่ง และขยายความหมายด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีระบบยืนยันสิทธิและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

ในเชิงปฏิบัติ งานวิจัยนี้จึงกำหนดวิถีการทำงานสามช่วงที่โยงกับกันอย่างแนบแน่น ช่วงแรก “ถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรม” ทำหน้าที่แยกชั้นความหมาย สกัดหน่วยสัญลักษณ์ จับคู่กับพิธีกรรม พฤติกรรม และองค์ประกอบภาพ เพื่อก่อรูปเป็นคลังหน่วยความหมายมาตรฐานสำหรับงานออกแบบ ช่วงที่สอง “สร้างกลยุทธ์การออกแบบ” โดยนำคลังหน่วยความหมายมาเข้ารหัสใหม่สู่รูปแบบผลิตภัณฑ์และประสบการณ์ ผ่านโมเดลสี่มิติ ได้แก่ ชั้นความรู้ ชั้นอารมณ์ ชั้นพฤติกรรม และชั้นนิเวศวิทยา เพื่อให้การออกแบบมิใช่เพียงรูปทรงสวยงาม แต่คือการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้สึก กระตุ้นการลงมือ และเสริมระบบนิเวศชุมชน ช่วงที่สาม “ทดสอบและขยายมูลค่า” ซึ่งเป็นหัวใจของวัฒนธรรมผู้มีส่วนร่วม ด้วยการเปิดพื้นที่ให้ผู้ใช้ ชุมชน และผู้สืบทอดมาร่วมทดลอง สร้างสรรค์ ตัดต่อ ปรับแก้ และประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทั้งด้านคุณค่าทางวัฒนธรรม การยอมรับของชุมชน การเรียนรู้ของผู้ใช้ และศักยภาพทางเศรษฐกิจ–สังคม

ความสำคัญของงานมิได้อยู่ที่การผลิตชิ้นงานใหม่เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การทำให้ “วงจรคุณค่า” ของวัฒนธรรมเริ่มหมุนจริง กล่าวคือ เมื่อผู้ออกแบบและชุมชนร่วมกันถอดรหัสความหมาย เกิดภาษากลางที่สื่อสารได้ เมื่อผู้ใช้เข้ามาร่วมสร้างสรรค์ กลายเป็น “ผู้ผลิต–ผู้บริโภค” ที่ช่วยต่อยอด เมื่อมีตัวชี้วัดที่วัดได้และธรรมาภิบาลสิทธิที่ยุติธรรม วงจรคุณค่านี้จะเสถียร สามารถดึงทรัพยากรจากภาคธุรกิจ ภาครัฐ และการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้เข้ามาเสริมได้โดยไม่กลืนสัญลักษณ์หรือทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของมรดกเดิม นี่คือ “การขยายมูลค่า” ตามเจนกินส์ในความหมายที่เหมาะกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ใช่การเพิ่มยอดขายเฉย ๆ แต่คือการเพิ่มความสัมพันธ์ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความภูมิใจร่วม ที่ย้อนกลับมาเกื้อหนุนให้มรดกอยู่ได้ด้วยตัวมันเอง

ความท้าทายใหญ่ของการนำอนุสัญญามาสู่โลกการออกแบบร่วมสมัย ไม่ใช่เพียงการ “ทำให้ดูทันสมัย” แต่คือการรักษาสมดุลสามด้านพร้อมกัน ด้านแรก ความถูกต้องทางวัฒนธรรม กับความเข้มงวดของภาษาออกแบบ ต้องระวังไม่ให้การย่อส่วนสัญลักษณ์เพื่อง่ายต่อการผลิต ทำลายโครงสร้างความหมายเดิม ด้านที่สอง การมีส่วนร่วมของชุมชน กับนวัตกรรมเทคโนโลยี ต้องไม่อนุญาตให้เทคโนโลยีเป็นผู้กำหนดความหมายฝ่ายเดียว แต่ใช้เทคโนโลยีในฐานะสะพานให้คนได้พบ พูดคุย และต่อยอดร่วมกัน ด้านที่สาม การขยายมูลค่า กับธรรมาภิบาลสิทธิ ต้องทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเคลื่อนพร้อมกับความยุติธรรม และการคืนผลประโยชน์สู่ชุมชนผู้เป็นเจ้าของมรดกอย่างแท้จริง งานวิจัยนี้จึงออกแบบทั้งเครื่องมือถอดรหัสความหมาย แนวทางเข้ารหัสใหม่ กลยุทธ์การร่วมสร้าง และเกณฑ์วัดผล เพื่อเผชิญความท้าทายทั้งสามด้านอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อวิเคราะห์และถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรมของ อนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา โดยศึกษาลำดับชั้นทางวัฒนธรรม เส้นทางการเปลี่ยนแปลง และแรงจูงใจทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนที่ยีนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจิตวิญญาณแห่งยุคสมัย

2) เพื่อพัฒนากระบวนการและกรอบวิธีการสร้างแผนที่ยีนทางวัฒนธรรม ผ่านการคัดกรอง การจำแนก และการจัดระบบปัจจัยทางวัฒนธรรม โดยประยุกต์แนวคิดการเข้ารหัสจากชีววิทยาและทฤษฎีลำดับชั้นทางวัฒนธรรม

3) เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วยแผนที่ยีนทางวัฒนธรรม โดยศึกษาวิธีการแปลงปัจจัยทางวัฒนธรรมสู่การจัดองค์ประกอบเชิงสองมิติและสามมิติ และการบูรณาการกับองค์ประกอบการออกแบบร่วมสมัยทั้งในมิติรูปแบบและนัยทางจิตวิญญาณ

กรอบแนวคิด / ทฤษฎีในการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินไปภายใต้การบูรณาการแนวคิด *สัญศาสตร์* การถอดรหัสทางวัฒนธรรม หลายส่วนเพื่อสร้างกลไกเชิงกลยุทธ์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ (Cultural and Creative Products) โดยมีรากฐานจากการถอดรหัสแก่นแท้ทางประวัติศาสตร์ของอนุสัญญาสามัคคีต้าเหยาซาน

กรอบแนวคิดเริ่มต้นด้วยการใช้การถอดรหัส "ยีนทางวัฒนธรรม" เป็นรากฐาน ซึ่งหมายถึงการสกัดแก่นความหมายหลักของอนุสัญญาฯ ที่สืบทอดมายาวนานกว่า 70 ปี เพื่อให้การออกแบบสามารถเข้าถึง จิตวิญญาณ ของมรดก โครงสร้างสามชั้นเชิงสัญศาสตร์ (Semiotics): การถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรมใช้แนวคิดสัญศาสตร์เชิงวัฒนธรรมของ ล็อตแมน (Lotman) โดยแบ่งโครงสร้างของสัญลักษณ์ออกเป็นสามระดับที่เชื่อมโยงกันระหว่าง ความหมายทางจิตวิญญาณ, สัญลักษณ์เชิงพฤติกรรม, และองค์ประกอบภาพ นี้จะสร้างธนาคารยีนของสัญลักษณ์ดั้งเดิม (Gene Bank) ขึ้น ซึ่งเป็นจุดยึดทางความหมายสำหรับการออกแบบในภายหลัง

ระเบียบวิธีวิจัย

เนื่องจากวัตถุประสงค์การวิจัยมีหลายมิติ การวิเคราะห์, การสังเคราะห์/ประยุกต์, การประเมิน ระเบียบวิธีวิจัยจึงเป็นแบบ การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครอบคลุมการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผ่านการศึกษาเอกสาร ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา

1. ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ นักวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม นักออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมชาติพันธุ์ การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธี การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย

2. วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลดำเนินการใน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

2.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรมและเส้นทางการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

2.2 การวิเคราะห์เชิงสัญศาสตร์และการจัดระบบข้อมูล เพื่อสร้างแผนที่ยีนทางวัฒนธรรม

2.3 การวิจัยเชิงออกแบบ โดยพัฒนาแนวคิดและต้นแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การออกแบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1 แบบฟอร์มการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับบันทึกและจำแนกองค์ประกอบของภาพวาดจีนตามมิติ วัสดุ พฤติกรรม และจิตวิญญาณ รวมถึงการจัดหมวดหมู่เพื่อการเข้ารหัสทางคอมพิวเตอร์

1.2 สำหรับการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง/กึ่งโครงสร้าง สำหรับสอบถามความคิดเห็น/ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับการถอดรหัส การแปลงรหัสทางวัฒนธรรม และแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

1.3 แบบสอบถาม สำหรับวัดผลเชิงปริมาณจากกลุ่มเป้าหมาย เช่น ระดับความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับทางวัฒนธรรม, ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ดิจิทัล โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale หรือ Rating Scale

1.4 แผนที่ยีนทางวัฒนธรรมและแบบประเมินเชิงคุณภาพสำหรับการพัฒนาแนวคิดและต้นแบบการออกแบบ

กระบวนการวิจัย

ช่วงเวลาวิจัย	เนื้อหาการวิจัย	
มิถุนายน 2566	คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์จินชิ่วเพื่อทำการศึกษาวิจัยเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2566 โดยได้รวบรวมและจัดเรียงข้อมูลกระบวนการพัฒนา รวมถึงบันทึกวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับ “อนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา” พร้อมทั้งเก็บรวบรวมลักษณะเฉพาะและรูปแบบเครื่องแต่งกายของชนเผ่าเย้าทั้งห้ากลุ่มใหญ่ในพื้นที่จินชิ่ว.	
กรกฎาคม 2566	คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจครั้งที่สอง เพื่อกลั่นกรองและทำความเข้าใจ “จิตวิญญาณร่วมสมัยของอนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา” โดยได้ลงพื้นที่หมู่บ้านหลิ่วตวน พิพิธภัณฑ์ชาซานเหยา และหมู่บ้านโดยรอบ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านและการแสดงออกของ “ยีนทางวัฒนธรรม” ของกลุ่มชาซานเหยา.	
พฤศจิกายน 2566	ระหว่างวันที่ 25 ถึง 26 พฤศจิกายน 2566 โครงการวิจัยได้เดินทางไปยังเมืองจินชิ่วเป็นครั้งที่สาม เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านของ “เทศกาลปันหวาง” และทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับทักษะการทอผ้าลายบรอเคดของชนเผ่าเย้าทั้งห้ากลุ่มใหญ่ในพื้นที่จินชิ่ว นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และความสำคัญของ “อนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา” พร้อมทั้งรวบรวมและจัดระบบลวดลายผ้าทอบรอเคดของชาวเย้าอย่างเป็นระบบ.	

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้จิตวิญญาณของ “อนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา” เป็นแก่นหลัก โดยประยุกต์แนวคิดการถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรม (Cultural Gene Decoding) และการแปลงสู่การออกแบบ (Design Transformation) เพื่อสร้างแนวทางเชิงระบบในการผสานจิตวิญญาณของชาติพันธุ์เข้ากับผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ (Cultural and Creative Products) ซึ่งได้ข้อสรุปการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์และถอดรหัสยีนทางวัฒนธรรมของอนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา

จากการวิเคราะห์เอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม พบว่าอนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา สะท้อนจิตวิญญาณหลัก 4 ประการ ได้แก่ ความเป็นหนึ่งเดียวของชาติพันธุ์ ความเสมอภาคและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรึกษาหารือเชิงประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน โดยความเป็นหนึ่งเดียวของชาติพันธุ์ แสดงถึงจิตสำนึกแห่งโชคชะตร่วมที่ก้าวข้ามพรมแดนชาติพันธุ์ความเสมอภาคและการช่วยเหลือกัน สะท้อนนวัตกรรมเชิงสถาบันด้านการจัดสรรทรัพยากรและความร่วมมือในการผลิต “การปรึกษาหารือเชิงประชาธิปไตย” แสดงถึงภูมิปัญญาระดับรากหญ้า เช่น การลงคะแนนเสียงด้วยถั่วเหลืองและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน แสดงถึงความเคารพและการปกป้องระบบนิเวศธรรมชาติ กรอบจิตวิญญาณนี้ทำหน้าที่เป็นเข็มทิศทางคุณค่าในการออกแบบวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ โดยคงไว้ซึ่งความลึกซึ้งทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมแผ่นศิลา และตอบสนองต่อความต้องการร่วมสมัยในการสร้างสำนึกร่วมของชุมชนแห่งชาติ อนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยามีโครงสร้างยีนทางวัฒนธรรมที่สามารถจัดลำดับชั้นได้อย่างชัดเจน โดยประกอบด้วยสามระดับที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่

(1) ระดับจิตวิญญาณ ซึ่งสะท้อนคุณค่าหลักของยุคสมัย ได้แก่ ความเป็นหนึ่งเดียวของชาติพันธุ์ ความเสมอภาคและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรึกษาหารือเชิงประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ

(2) ระดับพฤติกรรมและการปฏิบัติ ซึ่งปรากฏในรูปแบบของกลไกทางสังคม เช่น ระบบการปรึกษาหารือร่วม การลงคะแนนเสียงด้วยถั่วเหลือง และความร่วมมือในการจัดสรรทรัพยากร

(3) ระดับสัญลักษณ์และรูปธรรม ซึ่งแสดงออกผ่านแผ่นศิลา โทเท็มชาติพันธุ์ พิธีกรรม และองค์ประกอบภาพที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา

ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นเส้นทางการเปลี่ยนแปลงของยีนทางวัฒนธรรมจากบริบททางการเมืองและสังคมในช่วงก่อตั้งอนุสัญญา ไปสู่การทำหน้าที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมและความทรงจำร่วมในสังคมร่วมสมัย แรงจูงใจทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ความจำเป็นในการสร้างเสถียรภาพทางชาติพันธุ์ การจัดระเบียบทรัพยากร และการสร้างกลไกฉันทามติระดับรากหญ้า ซึ่งทั้งหมดนี้หลอมรวมเป็น “แผนที่ยีนทางวัฒนธรรม” ที่สะท้อนจิตวิญญาณแห่งยุคสมัยอย่างเป็นระบบ

2. ผลการพัฒนากระบวนการและกรอบวิธีการสร้างแผนที่ยีนทางวัฒนธรรม

ภายใต้ทฤษฎียีนทางวัฒนธรรม งานวิจัยนี้ได้สร้างกรอบกลยุทธ์การออกแบบ 4 มิติ ได้แก่ มิติที่1 การแปลเชิงสัญลักษณ์ มิติที่2 การสร้างเรื่องเล่า มิติที่3นวัตกรรมประสบการณ์ และมิติที่4 การขยายคุณค่า”

จากการสังเคราะห์แนวคิดการเข้ารหัสจากชีววิทยาและทฤษฎีลำดับชั้นทางวัฒนธรรม งานวิจัยได้พัฒนากระบวนการสร้างแผนที่ยีนทางวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ระยะ ได้แก่

(1) การคัดกรอง (Screening) ปัจจัยทางวัฒนธรรมจากแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ พิธีกรรม และวัตถุทางศิลปกรรม

(2) การจำแนกประเภท (Classification) โดยจัดกลุ่มปัจจัยตามบทบาทเชิงความหมาย พฤติกรรม และสัญลักษณ์

(3) การจัดระบบและเชื่อมโยง (Systematisation) เพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างยีนทางวัฒนธรรมในลักษณะเครือข่าย

ผลลัพธ์ของกระบวนการดังกล่าวคือแผนที่ยีนทางวัฒนธรรมที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์และออกแบบได้จริง ไม่เพียงช่วยลดปัญหาการเลือกใช้สัญลักษณ์แบบผิวเผิน แต่ยังทำให้การออกแบบสามารถเข้าถึงแก่นจิตวิญญาณและตรรกะภายในของวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้ง ในมิติความรู้ ใช้วิธีการสามรูปแบบ ได้แก่ การแปลแบบไอโซมอร์ฟิก การถอดประกอบจัดระบบใหม่ และ การเปรียบเปรยเชิงสัญลักษณ์ เพื่อเปลี่ยนสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น รูปทรงแผ่นศิลาและลวดลายโทเท็ม ให้เป็นภาษาการออกแบบร่วมสมัย เช่น การติดตั้งแบบอินเทอร์แอคทีฟ “แผ่นศิลาดิจิทัล” ที่จำลองฉากประวัติศาสตร์แบบสมจริงในมิติอารมณ์ ใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ เพื่อเชื่อมโยงอารมณ์ข้ามเวลาและพื้นที่ ผ่านสื่อเช่น กล่องจดหมายแคปซูลเวลา และการออกแบบที่กระตุ้นประสาทสัมผัสหลายมิติ เพื่อเสริมแรงการรับรู้ทางอารมณ์ต่อจิตวิญญาณของอนุสัญญา

จากแผนที่ยีนทางวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น งานวิจัยได้สังเคราะห์กลยุทธ์การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วยยีนทางวัฒนธรรม โดยเสนอกรอบกลยุทธ์สี่มิติ ได้แก่

(1) การแปลเชิงสัญลักษณ์ เพื่อแปลงปัจจัยทางวัฒนธรรมสู่การจัดองค์ประกอบเชิงสองมิติและสามมิติ

(2) การสร้างเรื่องเล่า เพื่อถ่ายทอดจิตวิญญาณผ่านลำดับประสบการณ์และการรับรู้เชิงอารมณ์

(3) นวัตกรรมประสบการณ์ เพื่อเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้

(4) การขยายคุณค่า เพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์กับระบบนิเวศทางสังคมและเศรษฐกิจวัฒนธรรม

3. การตรวจสอบเชิงปฏิบัติและคุณค่าการประยุกต์ใช้

งานวิจัยได้ตรวจสอบประสิทธิผลของกลยุทธ์ผ่านกรณีศึกษา เช่น ชุดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ Unity Mark และหนังสือภาพเชิงโต้ตอบ ผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าการออกแบบที่ผสานความทรงจำทางวัฒนธรรมท้องถิ่นกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเสริมพลังการสื่อสารของจิตวิญญาณอนุสัญญาได้อย่างมีนัยสำคัญ การแปลเชิงสัญลักษณ์ทำให้แนวคิดนามธรรมกลายเป็นรูปธรรม การสร้างเรื่องเล่าเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม นวัตกรรมประสบการณ์ขยายฐานผู้มีส่วนร่วม และการขยายคุณค่าเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้กลายเป็นระบบนิเวศเชิงอุตสาหกรรม งานวิจัยนี้จึงไม่เพียงเป็นแบบจำลองปฏิบัติสำหรับการเผยแพร่ “อนุสัญญาสามัคคีแห่งภูเขาต้าเหยา” ในบริบทร่วมสมัย แต่ยังเป็นกรอบวิธีวิทยาสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ในสาขาอื่น เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมสีแดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถแก้ปัญหา “ความซับซ้อนของสัญลักษณ์” และ “การเล่าเรื่องแบบราบเรียบ” ที่พบในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ชาติพันธุ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ข้อจำกัดของการวิจัยและแนวทางในอนาคต

งานวิจัยปัจจุบันยังมีช่องว่างในด้านความครอบคลุมของการสกัดยีนทางวัฒนธรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง ในอนาคต ควรศึกษาการใช้เทคนิค Machine Learning เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพของการออกแบบข้ามวัฒนธรรม และในขณะเดียวกัน ควรขยายการวิจัยเชิงลึกด้านกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์กลายเป็นสื่อมีชีวิต ที่หล่อเลี้ยงความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์และสืบต่อเรื่องราวของความสามัคคีในยุคสมัยใหม่อย่างยั่งยืน

จากการออกแบบวัตถุ สู่ การสร้างความสัมพันธ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์ไม่ควรหยุดอยู่เพียงการตกแต่งวัตถุ แต่ต้องยกระดับสู่มิติของการสร้างความสัมพันธ์ การสร้างอัตลักษณ์ทางภาพผ่านการแปลเชิงสัญลักษณ์ การกระตุ้นอารมณ์ร่วมผ่านประสบการณ์การเล่าเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงพฤติกรรมผ่านนวัตกรรมสถานการณ์ และการบรรลุการแบ่งปันคุณค่าผ่านการประสานพลังเชิงนิเวศ ในอนาคต ควรเสริมการวิจัยด้าน กลไกการมีส่วนร่วมและการร่วมสร้างของผู้ใช้ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมและสร้างสรรค์กลายเป็นสื่อทางวัฒนธรรมที่เติบโตอย่างมีชีวิต และสามารถเขียนเรื่องราวแห่งความสามัคคี ในยุคใหม่ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง.

อภิปรายผล

บทอภิปรายนี้มุ่งวิเคราะห์คุณูปการของงานวิจัยโดยเปรียบเทียบกับกรอบทฤษฎีและงานศึกษาที่มีมาก่อนหน้า เพื่อชี้ให้เห็นว่า การนำระเบียบวิธีถ่ายทอดทางวัฒนธรรมแบบสามชั้นมาใช้ ไม่เพียงช่วยอธิบายการเปลี่ยนผ่านของมรดกทางจิตวิญญาณของอนุสัญญาสามัคคีต้าเหยาซานเท่านั้น แต่ยังเสนอกรอบใหม่ในการแปลงมรดกวัฒนธรรมให้กลายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาดิจิทัล (Digital IP) ที่มีศักยภาพเชิงระบบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทเทคโนโลยีร่วมสมัย

1. การยืนยันคุณูปการทางทฤษฎีและระเบียบวิธีเมื่อเทียบกับงานเดิม

งานวิจัยด้านมรดกวัฒนธรรมและศิลปะชาติพันธุ์ก่อนหน้านี้มักมุ่งเน้นการตีความเชิงสัญลักษณ์หรือคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของวัตถุวัฒนธรรมเป็นหลัก เช่น การศึกษาของ Panofsky (1955) ที่เน้นการอ่านความหมายเชิงไอคอนกราฟี หรือ Clunas (1997) และ Wu (2010) ที่อธิบายศิลปะจีนในฐานะผลผลิตของบริบททางสังคมและอุดมการณ์ อย่างไรก็ตาม งานเหล่านี้ยังคงวางวัฒนธรรมไว้ในฐานะ ระบบความหมาย มากกว่าการเป็น ระบบข้อมูล ที่สามารถนำไปประมวลผลหรือออกแบบต่อยอดได้

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า แนวคิด ยีนทางวัฒนธรรม สามารถถูกยกระดับจากกรอบเชิงอุปมา ไปสู่กรอบเชิงปฏิบัติการ โดยการจัดลำดับชั้นของยีนทางวัฒนธรรม จิตวิญญาณ–พฤติกรรม–สัญลักษณ์ ทำให้สามารถแปลงคุณค่าทางนามธรรมให้เป็นโครงสร้างข้อมูลที่พร้อมต่อการเข้ารหัสเชิงคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lotman (1990) ที่มองว่าวัฒนธรรมเป็นระบบสัญญะที่สามารถถอดรหัสและสร้างใหม่ได้ แต่ก้าวไปไกลกว่านั้นด้วยการเชื่อมโยงเข้ากับกระบวนการออกแบบดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม

ในแง่นี้ งานวิจัยนี้จึงช่วยเติมช่องว่างระหว่างงานด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรมกับงานออกแบบและวิทยาการคอมพิวเตอร์ โดยเสนอระเบียบวิธีที่ทำให้ “ยีนทางวัฒนธรรม” สามารถถูกใช้เป็นหน่วยวิเคราะห์เชิงระบบ (systematic unit) ไม่ใช่เพียงคำอธิบายเชิงแนวคิด

2. การจัดการกับยีนสองประเภทและการเปรียบเทียบกับงานดิจิทัลเฮอริเทจก่อนหน้า

งานศึกษาด้านดิจิทัลเฮอริเทจจำนวนมากมักให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์เชิงรูปธรรม เช่น การสแกนสามมิติ การสร้างแบบจำลอง VR หรือการจัดแสดงแบบดิจิทัล (UNESCO, 2015; Sun, 2023) ซึ่งช่วยเพิ่มการเข้าถึงและการเรียนรู้ แต่ยังถูกวิพากษ์ว่าเสี่ยงต่อการลดทอนมรดกให้เหลือเพียง “ภาพจำลอง” ที่ขาดมิติทางจิตวิญญาณ (Norberg-Schulz, 1980; Smith, 2006)

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การแยกยีนทางวัฒนธรรมออกเป็น ยีนเชิงโครงสร้างหรือยีนชัดแจ้ง (Explicit Genes) และยีนเชิงจิตวิญญาณหรือยีนแฝง ช่วยให้การออกแบบ Digital IP สามารถรักษาสมดุลระหว่าง “โครงสร้าง” และ “จิตวิญญาณ” ได้ดีกว่างานดิจิทัลเฮอริเทจแบบเดิม

ในระดับโครงสร้าง การใช้ Visual Code และเทคโนโลยีการสร้างภาพสามมิติช่วยให้สัญลักษณ์ เช่น แผ่นศิลาและโทเท็มชาติพันธุ์ ถูกแปลเป็นภาษาการออกแบบร่วมสมัยอย่างแม่นยำ ขณะที่ในระดับจิตวิญญาณ การใช้ Narrative Construction และกลไกเชิงอารมณ์ช่วยถ่ายทอดคุณค่าอย่างความเสมอภาคและการปรึกษาหารือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jenkins (2006) เรื่องวัฒนธรรมผู้มีส่วนร่วม ที่เน้นการมีส่วนร่วมเชิงประสบการณ์มากกว่าการรับสารแบบทางเดียว

เมื่อเปรียบเทียบกับงานที่เน้นเพียงการจำลองสถานที่หรือเก็บข้อมูลดิจิทัลผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า Digital IP สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ใช้ วัฒนธรรม และชุมชน ซึ่งช่วยยืดอายุการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมในระยะยาว

3. นัยยะเชิงปฏิบัติและเชิงนโยบายในบริบทงานวิจัยก่อนหน้า

ในเชิงปฏิบัติ งานวิจัยนี้เสนอโมเดลสามขั้นตอน ได้แก่ การสกัดยีนทางวัฒนธรรม การวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง และการแปลสู่ระบบดิจิทัล ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานออกแบบแอนิเมชัน เกม และสื่อวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ โดยสอดคล้องกับข้อเสนอของ Smith (2006) ที่มองว่ามรดกทางวัฒนธรรมควรถูกใช้เป็น “กระบวนการทางสังคม” มากกว่าวัตถุที่หยุดนิ่ง

ในระดับนโยบาย ผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดของ UNESCO (2015) ที่เน้นการอนุรักษ์แบบยั่งยืนผ่านการมีส่วนร่วมและการใช้เทคโนโลยี แต่ขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า เทคโนโลยีควรทำหน้าที่เป็นกลไกในการสร้าง “ระบบความรู้ที่มีชีวิต” มากกว่าการจัดแสดงเชิงสัญลักษณ์เพียงอย่างเดียว แนวทางนี้มีศักยภาพในการเสริมสร้างความรู้สึกเป็นชุมชนร่วม และตอบโจทย์นโยบายการพัฒนาวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป การอภิปรายผลชี้ให้เห็นว่า งานวิจัยนี้ไม่ได้เพียงต่อยอดงานเดิมด้านศิลปะชาติพันธุ์หรือดิจิทัลเฮอริเทจ แต่เสนอกรอบใหม่ที่ทำให้มรดกทางจิตวิญญาณสามารถดำรงอยู่ในฐานะระบบความรู้ที่สามารถเข้ารหัส สื่อสาร และเติบโตได้ในบริบทเทคโนโลยีร่วมสมัยอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

Clunas, C. (1997). *Art in China*. Oxford University Press.

Fei, X. (1999). *The pluralistic unity of the Chinese nation*. Minzu University of China Press.

Hu, F. (2015). *Design semiotics*. China Architecture & Building Press.

Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York University Press.

Jinxiu Yao Autonomous County Annals Compilation Committee. (2000). *Annals of Jinxiu Yao Autonomous County*. Guangxi People’s Publishing House.

Li, L. (2018). A study on the cultural gene decoding method of cultural and creative design. *Decoration*, (9), 48–53.

Lotman, Y. M. (1990). *Universe of the mind: A semiotic theory of culture*. Indiana University Press.

Lv, P. (2020). From “exhibits” to “scenes”: The transformation of experience design in museum cultural

and creative design. *Art Observation*, (11), 121–124.

Norberg-Schulz, C. (1980). *Genius loci: Towards a phenomenology of architecture*. Rizzoli.

Panofsky, E. (1955). *Meaning in the visual arts*. University of Chicago Press.

Smith, L. (2006). *Uses of heritage*. Routledge.

Sun, K. (2023). Virtual reality and religious mural heritage: A four-dimensional application model of "VR + culture." *Heritage Conservation and Digital Technology, 9*(1), 23–38.

UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. UNESCO.

UNESCO. (2015). *Operational guidelines for the implementation of the World Heritage Convention*. UNESCO World Heritage Centre.

Wu, H. (2010). *The Wu Liang Shrine: The ideology of early Chinese pictorial art*. Stanford University Press.

Xu, J. (2005). An anthropological interpretation of the Dayaoshan Unity Convention. *Ethnic Studies*, (3), 45–53.